

Παναγιώτης Μαυροειδής

Η παρ'ολίγον εκλογή του ακροδεξιού **Μπολσονάρου** από τον πρώτο κιόλας γύρο των προεδρικών εκλογών στη **Βραζιλία** στις 7 Οκτωβρίου, προκάλεσε ανησυχία σε όλο τον κόσμο. Η Βραζιλία είναι μια τεράστια χώρα με πληθυσμό πάνω από 200 εκ. (πέμπτη στον κόσμο) και στην όγδοη θέση από άποψη οικονομικού μεγέθους. Η Βραζιλιάνικη οικονομία εξελίσσεται ταχύτατα. Αποτελεί ηγέτιδα δύναμη στην Λατινική Αμερική, αλλά αποτελεί και μεγάλη ατμομηχανή για τον αναπτυσσόμενο πόλο που συνιστούν οι **BRICS**. Για τον αριστερό κόσμο, η Βραζιλία φέρνει στο νου τις ελπίδες για τα «πειράματα αριστερής κυβέρνησης» του **Κόμματος Εργατών (PT)** του **Λούλα** (2003-2016), στο πλαίσιο της «ροζ παλίρροιας» σε όλη την Λατινική Αμερική.

Ο Λούλα είναι σήμερα στη φυλακή καταδικασμένος με 12χρονη φυλάκιση με κατηγορίες περί διαφθοράς, όπως και η καθαιρεθείσα από το Κογκρέσο διάδοχός του Ντίλμα Ρούσεφ, αμφότεροι εμβληματικές φυσιογνωμίες της πρόσφατης πολιτικής ιστορίας της χώρας.

Λίγες μόλις βδομάδες πριν τις εκλογές και ενώ δεν είχε αποφασιστεί ακόμη η απαγόρευση της υποψηφιότητας Λούλα, ο ηγέτης του PT ερχόταν πρώτος στις δημοσκοπήσεις με ποσοστό περίπου 40% και με 20 ολόκληρες μονάδες διαφορά από τον επόμενο υποψήφιο. Κανείς δεν θα έπαιρνε στα σοβαρά όποιον θα ισχυριζόταν ότι ο Μπολσονάρου, ένας παραδοσιακός ακροδεξιός, πρώην στρατιωτικός, επί 30 περίπου χρόνια εκλεγμένος γερουσιαστής, θα παρουσιαζόταν ως ...«νέος και άφθαρτος» πολιτικός και ότι θα κατέληγε πρώτος τελικά στον πρώτο γύρο με ποσοστό πάνω από 46%.

Σα να ξύπνησε από ένα εφιάλτη, ανακοίνωση του **Κομμουνιστικού Κόμματος Βραζιλίας (PCdoB)**, σταθερού σύμμαχου του Κόμματος Εργατών, τόσο στις κυβερνήσεις Λούλα, Ρούσεφ, όσο και του προεδρικού υποψηφίου του PT **Αντάντ**, που πήρε τελικά το «χρίσμα» από το Λούλα (δεύτερος με 29%), κάνει λόγο για «μάχη μεταξύ δημοκρατίας και φασισμού»

στο δεύτερο γύρο.

Πώς είναι ωστόσο δυνατόν έως και τον Αύγουστο να γίνεται λόγος για «θριαμβευτική επιστροφή του Λούλα και της αριστεράς» και ενάμισι μήνα μετά να υπάρχει εκτίμηση ότι επελαύνει ο φασισμός; Οι αντιφατικές αυτές εκτιμήσεις φαντάζουν ανεπαρκείς και μη πειστικές...

Από πολλές απόψεις, η Βραζιλιάνικη αριστερά, εμφανίζεται εντελώς αμήχανη όχι απλά από την ταπείνωση και απειλή που συνιστά ο Μπολσονάρου, αλλά και από ότι προηγήθηκε των **πολλαπλών σεισμών** των εκλογών του 2018.

Το **πρώτο** αφορά τις εμπειρίες από την άνοδο και την πτώση του άστρου του ΡΤ και των κυβερνήσεων που στήριξε σύμπασα η αριστερά σε όλες τις εκδοχές της στην πρώτη περίοδο και η συντριπτική της πλειοψηφία στη συνέχεια.

Η **δεύτερη** πλευρά σχετίζεται με την τεράστια κοινωνική και πολιτική έκρηξη του 2013, όταν ακόμη κυβερνούσε η αριστερά. Στην ουσία, το 2018 αποκρυσταλλώνονται σε πολιτικό επίπεδο οι γιγαντιαίες **κοινωνικές μετατοπίσεις του 2013**, καθώς ηττάται πολιτικά όχι μόνο ο Λούλα και οι σύμμαχοί του, αλλά και τα πουλέν της αστικής τάξης, δηλαδή τα αστικά κόμματα και πρόσωπα των Τεμέρ (BDMP) (πρώην σύμμαχος της Ρούσεφ που τη διαδέχτηκε στην Προεδρία μετά την καθαίρεσή της) και του Αλκμίν (BSDB) που φαινόταν κυρίως να έχουν την προτίμηση του μεγάλου κεφαλαίου και των -και εκεί- διαβόητων «ξένων επενδυτών».

Εκείνη η μακρινή έκρηξη του 2013, «φώναξε» ηχηρά, δηλώνοντας την απουσία της αριστεράς ως δύναμη εκπροσώπησης της εργατικής τάξης και της φτωχολογιάς, χωρίς ακόμη να ελκύεται από την κλασική δεξιά η οποία είχε αρχίσει να κερδίζει έδαφος σε μεσαία στρώματα.

Το ΡΤ στην ουσία τότε μίλησε για «αγνωμοσύνη» των φτωχών, καθώς αναμφίβολα, ειδικά οι εξαιρετικά φτωχοί, είχαν επωφεληθεί μέσα από το πρόγραμμα «πείνα μηδέν» και τα κοινωνικά επιδόματα ενίσχυσης.

Η αντιμετώπιση ωστόσο της πείνας και η εξασφάλιση απλής και συχνά θλιβερής επιβίωσης, δεν αρκούσαν για να απαντήσουν το ερώτημα της ουσιαστικής ζωής για την πλημμυρίδα της εργατικής τάξης στη χώρα, η θέση της οποίας υποβαθμιζόταν όλο και περισσότερο, παρά το γεγονός ότι η Βραζιλία αναπτυσσόταν ταχύτατα, κερδίζοντας στην κούρσα της «διεθνούς

ανταγωνιστικότητας».

Το ΡΤ, μετά την έκρηξη του 2013, στράφηκε ακόμη περισσότερο προς το «κέντρο», διακήρυξε «μετριοπάθεια» και αναζήτησε διατήρηση της ιδιότυπης ανοχής ή/και συμμαχίας με τμήματα της οικονομικής ολιγαρχίας. Έντρομο, είδε τον κίνδυνο απομείωσης της πολιτικής «αξίας χρήσης» του στην σταθεροποίηση και εκσυγχρονισμό του καπιταλισμού στη Βραζιλία. Μέσα σε αυτή του την πολιτική «αγωνία», λερώθηκε ανεπανόρθωτα με τις ροές χρημάτων μεταξύ κρατικής μηχανής, κυβερνητικών θεσμών και κρατικών και άλλων επιχειρήσεων, που το βαθύ «δικαστικό κράτος» έφερε στην επιφάνεια. Το ΡΤ δεν υπέστη ποτέ μια έντιμη ήττα από ένα υπέρτερο πολιτικό αντίπαλο στη δεξιά, αλλά συνετρίβη όταν ακριβώς **άγγιξε μόνο του το όριο της ανικανότητάς του να ανταποκριθεί στα στοιχειώδη ταξικά συμφέροντα των εργατικών μαζών** που ήλπισαν στον Λούλα.

Συνοψίζοντας, η κοινωνική έκρηξη του 2013, ριζοσπαστικοποίησε την δεξιά, ενώ δεν έγινε κάτι αντίστοιχο στην αριστερά. Το αντίθετο μάλιστα... Αυτό θέτει γενικότερο πρόβλημα στρατηγικής στην αριστερά για το πώς αντιμετωπίζεται η σύγχρονη ακροδεξιά ως μια ανερχόμενη πτέρυγα του αστικού κόσμου: **Απέναντι σε ένα όλο και πιο μαζικό και επιθετικό ακροδεξιό ρεύμα, ένα αντίπαλο αντιφασιστικό μπλοκ που μετατοπίζεται όλο και περισσότερο προς τον άξονα μιας αστικής δημοκρατίας που μοιάζει πουκάμισο αδειανό και όχι των κοινωνικών και δημοκρατικών δικαιωμάτων της κοινωνικής πλειοψηφίας, δε φαίνεται να μπορεί να ανακόψει αυτό το ρεύμα.** Η Βραζιλία έχει πολλά να μας πει πάνω σε αυτό...

Η κομμουνιστική αριστερά ακολούθησε επίσης καθοδική πορεία.

Το **ΚΚΒ (PCdoB)**, πρώην Μαοϊκό που ιδρύθηκε το 1962, σήμερα σε παρόμοιους προσανατολισμούς με το ΚΚΕ και περισσότερο με το Κομμουνιστικό Κόμμα Πορτογαλίας) στις εκλογές για το Κογκρέσο πήρε 1,3 εκ. και 1,3%, από περίπου 2 εκ ψήφους και 2% το 2014, ενώ ο πολιτικός λόγος του στερείται ίχνους κριτικής προς το ΡΤ και την πολιτική του.

Ακόμη χειρότερα, το πάλαι ποτέ φιλοσοβιετικό Κομμουνιστικό Κόμμα, αφού αποφάσισε να αποκομμουνιστικοποιηθεί το 1992 και να μετονομαστεί σε **Σοσιαλιστικό (PSB)**, συμάχησε αρχικά με το ΡΤ, για να καταλήξει στη συνέχεια σε σύμμαχο των δεξιών κομμάτων στη Βουλή και να υποστηρίξει την κυβέρνηση Τεμέρ και στην προεδρική κάλπη τον Αλκμίν! Στις εκλογές για το Κογκρέσο κατέβηκε αυτόνομα πήρε 1,6 εκ. και 1,6%, από περίπου 2 εκ ψήφους και 2% το 2014.

Σε αρκετά διαφορετική τροχιά, το **Κόμμα για το Σοσιαλισμό και την Ελευθερία (PSOL)**, συμμαχία κομμουνιστικών και αντικαπιταλιστικών δυνάμεων διαφορετικών προσανατολισμών, τροτσικιστικών ρευμάτων, πρώην στελεχών του ιστορικού ΒΚΚ, σταλινικών, αγωνιστών του κινήματος ακτημόνων, ακτιβιστών κλπ), ιδρύθηκε το 2003, ως πρώτη μαζική διαφοροποίηση από το ΡΤ και την πολιτική του. Στην κάλπη για το Κογκρέσο τα κατάφερε αρκετά καλά καθώς πήρε 2,8 εκ. ψήφους και 2.8% (από 1,3 εκ και 1,3% το 2014). Ωστόσο, ο προεδρικός υποψήφιος Μπούλος, είχε πολλή κακή επίδοση (617 χιλ ψήφους και 0,6% σε σχέση με τις προεδρικές του 2014 (1,9% και 1,9 εκ. ψήφοι). Επίσης, η σχεδόν άκριτη υποστήριξη του Αντάντ στο δεύτερο γύρο που θα γίνει στις 28 Οκτώβρη, δείχνει τις δυσκολίες που υπάρχουν στρατηγικής διαφοροποίησης από το ΡΤ.

*Δημοσιεύτηκε στην έντυπη έκδοση του ΠΡΙΝ 21 Οκτωβρίου σε συντομευμένη εκδοχή. Στην έντυπη έκδοση υπάρχει σε ένα σημείο τυπογραφικά λάθος και αντί για Αλκμίν (BSDB) έχει γραφτεί Αντάντ